

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ŠKOLNÍ DRUŽINY

Č. 71, č. j. 280/25

**ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA VINIČNÉ ŠUMICE,
OKRES BRNO-VENKOV,
PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE**

Zpracoval: kolektiv pedagogických zaměstnanců ŠD

Ve Viničných Šumicích 29. 8. 2025

I. Identifikační údaje a charakteristika zařízení

Název: Školní družina při Základní škole a Mateřské škole Viničné Šumice, okres Brno-venkov, příspěvková organizace

IZO ŠD: 118 300 687

IČ: 49458884

Adresa: Viničné Šumice 42, 664 06

Vychovatelky: Eva Jašková, Mgr. Dagmar Chládková, Lucie Brtníková, DiS.

Kontakty:

Tel: 731969433, 544250956

E –mail: skola@skolavinicnesumice.cz

www.skolavinicnesumice.cz

Školní družina je zřízena podle zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), a řídí se podle vyhlášky MŠMT č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, která je nejdůležitějším právním dokumentem, z něhož se vycházelo při tvorbě ŠVP pro školní družinu při ZŠ a MŠ Viničné Šumice.

II. Charakteristika, umístění, vybavení ŠD

Školní družina je součástí základní školy. Realizuje výchovnou, vzdělávací a zájmovou činnost mimo vyučování. Činnosti probíhají formou pravidelných nebo příležitostných aktivit z oblasti vzdělávací, odpočinkové, rekreační a zájmové činnosti. Školní družina umožňuje žákům přípravu na vyučování. Časové rozvržení a uspořádání činnosti ŠD se řídí požadavky psychohygieny.

Vzděláváme žáky ve věku od 6 – 11 let (1. – 5. ročník), délka vzdělávání činí 5 let.

Družina má pro svou činnost samostatné prostory v prvním nadzemním podlaží školy. Využívá také učebny a ostatní prostory základní školy. Svým vybavením odpovídá potřebám žáků mladšího školního věku.

Vychovatelky působí na žáky v době zvýšené únavy z vyučování. V této době se projevuje zvýšená potřeba pohybu jako kompenzace dlouhého sezení při vyučování. Těmto požadavkům se snažíme přizpůsobit režim dne v družině.

Práce školní družiny je zcela samostatnou oblastí výchovně vzdělávací činnosti a řídí se specifickými požadavky a pravidly pedagogiky volného času.

Činnost probíhá ve třech odděleních ŠD.

Provoz družiny:

ranní	6.30 – 7.40 hodin
po vyučování:	11.40 – 16.30 hodin

1. Spolupráce s rodiči a jinými subjekty

Pravidelně se podílíme na akcích organizovaných školou, např: Den otevřených dveří- Otevřená škola, Obecní jarmark, zápis žáků do 1. tříd, tvořivé dílny. Zveme rodiče a spoluobčany různých profesí na besedy, příp. chodíme na exkurze. Spolupracujeme s Obecním úřadem Viničné Šumice, dále s místními organizacemi (knihovna, SDH, sokol, atd.)

2. Denní skladba činností:

- **po ukončení vyučování** – hygiena, oběd (probíhá ve školní jídelně)
- **odpočinkové činnosti** – jsou to klidové aktivity spontánních či nabízených činností na odstranění únavy a regeneraci duševních a fyzických sil; žáci sami volí k těmto činnostem optimální polohu
- **zájmové činnosti** – umožňují žákům seberealizaci, poznávání a rozvoj dovedností; dominující je vlastní aktivita žáků, která jim přináší radost a uspokojení; činnosti probíhají ve skupinách či individuálně, organizovaně či spontánně
- **rekreační činnosti** – slouží k regeneraci sil; zařazujeme do nich náročnější pohybové, sportovní, turistické nebo manuální prvky
- **příprava na vyučování** – žáci si procvičují učivo činnostmi v počítačové učebně a u interaktivní tabule, dále formou didaktických her, pracovních listů, práce s knihou, časopisem apod.

3. Odchody a vyzvedávání účastníků ze školní družiny

- Na základě sjednané doby v zápisním lístku s uvedením, zda odchází samo nebo žáci odcházejí po příchodu zákonných zástupců.
- Na základě jednorázové písemné žádosti zákonného zástupce o uvolnění ze školní družiny, kterou rodič zašle v aplikaci KOMENS do 11.00 hodin téhož dne (informace, datum, hodina, jméno doprovodu nebo odchází samo). Jedná se o změny v odchodech oproti písemně stanoveným odchodům v přihlášce.
- Žáky nelze uvolňovat na základě telefonického hovoru.

Časové a organizační upřesnění je upraveno ve směrnici *Vnitřní řád ŠD*.

III. Výchovně-vzdělávací činnost školní družiny

1. Specifika školní družiny

Program družiny koncipovaný do obecných témat umožňuje, aby vychovatelka s žáky plánovala a realizovala takové činnosti, které žáky zaujmou, naplňují jejich přání a potřeby. Nabídkou alternativních aktivit se snažíme respektovat specifické požadavky pedagogického ovlivňování volného času.

Při přípravě výchovně vzdělávacího programu v jednotlivých oddělení se snažíme zvážit všechny souvislosti, vzájemné vztahy, vývoj, možné změny v plánovaných aktivitách. Při výběru činností se řídíme věkem a stupněm rozvoje žáků, jejich potřebami, zájmem a cílem výchovy. Dbáme na kvalitu psychohygienických podmínek, dodržujeme pedagogické zásady, metodické postupy a tvůrčím způsobem uplatňujeme moderní metody a formy práce.

Žáci se v družině vzdělávají především na základě vlastních prožitých zkušeností. Činností si prohlubují a rozvíjejí poznatky a dovednosti získané při vyučování. Dáváme žákům dostatek prostoru pro spontánní aktivity. Snažíme se podněcovat radost z učení, touhu poznat nové, získávat zkušenosti, ovládat další dovednosti a tak přispívat k rozvoji osobnosti žáka. Zásady pedagogického působení vychovatelky (uplatňování požadavků mimo vyuč.):

- usilovat o rozvoj osobnosti každého žáka s ohledem na jeho nadání, potřeby, zájmy a schopnosti
- pozitivně motivovat k dobrovolnému přijetí činnosti, cítit možnost svobodné volby
- podporovat iniciativu žáků, nápaditost, kreativitu a samostatnost, dávat možnost spoluúčasti na volbě, tvorbě i hodnocení programu
- pozitivně hodnotit snahu a výsledek činnosti žáka s ohledem na jeho možnosti a předpoklady, povzbuzovat tvořivost a vlastní fantazii, posilovat sebevědomí
- zařazovat činnosti, které přispívají k odstranění únavy, regeneraci duševních i fyzických sil, respektují individuální zájmy a potřeby žáků
- posilovat rozvoj pohybových schopností a zdokonalovat pohybové dovednosti
- předkládat nové podněty, které žáka obohacují, neopakovat stejné činnosti a formy z vyučování ve stejný den

Cílem výchovně vzdělávací činnosti je vést žáka k přiměřené fyzické, psychické i sociální samostatnosti. Rozvíjet základy pro jeho další rozvoj a učení, zdravé sebevědomí, sebejistotu, základy pro schopnost jednat v duchu lidských a estetických hodnot. Vést žáka k používání otevřené komunikace a spolupráce.

2. Cíle výchovně vzdělávací činnosti

- chtít se učit a umět využívat získané poznatky a dovednosti v praxi, při řešení problému,
- vytvářet si pozitivní představu o sobě i druhých, umět projevit empatii,
- umět používat otevřenou komunikaci, spolupracovat,
- umět si chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví,
- citlivě vnímat prostředí i přírodu.

2.1 Konkrétní cíle vzdělávání – obsah vzdělávání

Zájmové vzdělávání ve školní družině podporuje a rozšiřuje poznatky a dovednosti, které žák získává ve škole, a jejich rozvoj na základě jejich zájmu. Svými specifickými prostředky působí na žáka, rozvíjí jeho talent a poznávání, dítě získává osobní samostatnost a schopnost projevit se jako samostatná osobnost působící ve škole.

U žáků jsou podporovány citlivé vztahy k lidem, k přírodě, učí se chránit zdraví své i spolužáků. Rozvíjí si schopnosti spolupracovat a respektovat druhého.

Svou činností se zaměřuje na ochranu životního prostředí.

Žáci jsou vedeni k tvořivosti a rozvoji estetického vnímání.

Spojení žáků různých věkových skupin se osvědčuje jako výhoda – starší předávají své zkušenosti mladším. Všechny vedeme k tomu, aby respektovali jeden druhého.

V plnění vytyčených cílů nám pomáhá ŠVP školní družiny, který navazuje na program školy podle tematického celku základního vzdělávání Člověk a jeho svět.

Vzdělávací a výchovné oblasti jsou:

- 1. Místo, kde žijeme;**
- 2. Lidé kolem nás;**
- 3. Lidé a čas;**
- 4. Rozmanitost přírody;**
- 5. Člověk a jeho zdraví.**

Úkolem práce se žáky v ŠD je položit základy ke klíčovým kompetencím, schopnostem umět trávit volný čas, kompetencím komunikativním, sociálním, občanským a pracovním.

2.2 Časový plán vzdělávání

Strategie ŠVP školní družiny je nastavena na období pět let. Specifikuje rozdílnost a náročnost práce podle jednotlivých ročníků, tedy podle psychické a fyzické zdatnosti nebo schopnosti každého dítěte. Pracujeme podle celoročního plánu, který je konkretizován v měsíčních a týdenních plánech. Školní družina zahrnuje průběžné činnosti i občasné akce, jako např. karnevaly, besedy, veřejná vystoupení, výstavy prací vzniklých v ŠD, společenské a sportovní akce.

3. Klíčové kompetence

3.1 Kompetence k učení:

Žák se učí s chutí, započatou práci dokončí, vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, umí kriticky hodnotit své výkony, učí se nejen spontánně, ale také vědomě, klade si otázky a hledá na ně odpovědi, všímá si souvislostí mezi jevy, samostatně pozoruje a experimentuje, umí získávat vědomosti z různých pramenů a zdrojů, získané poznatky dává do souvislostí, zkušenosti uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení.

3.2 Kompetence k řešení problémů:

Žák si všímá dění i problémů, které ho motivují k řešení podobných problémů a situací, problém se učí pochopit, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promýšlí a plánuje řešení problémů, při řešení situací nachází shodné, podobné a odlišné znaky, hledá různé způsoby řešení problémů, chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, spontánně přichází s novým řešením, je kreativní, dovede se přizpůsobit změnám – je flexibilní, svá rozhodnutí se učí obhajovat a uvědomuje si zodpovědnost za své rozhodnutí, je iniciativní a podnikavý. Započaté činnosti dokončuje, v případě obtíží je při jejich překonávání houževnatý.

3.3 Komunikativní kompetence:

Žák ovládá řeč i mimoslovní komunikaci, myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi vyjadřuje vhodně formulovanými větami, umí vyjádřit vlastní názor, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže promluvit na veřejnosti, účinně se zapojuje do diskuse, umí řešit konflikty, dokáže vyjadřovat své kladné pocity ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí řečí, gestem i dalšími prostředky. Umí se v něm vyjádřit i písemně. Nezapomíná, že ke správné komunikaci také přísluší naslouchání druhým. Využívá informační a komunikační prostředky, z předkládaných informací si vybírá. Komunikuje kultivovaně.

3.4 Sociální a interpersonální kompetence:

Žák se učí plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné a nevhodné chování, podílí se na vytváření příjemné atmosféry v týmu, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis, respektuje dohodnutá pravidla, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi, je solidární. Vytváří si pozitivní představu o sobě samém – ovládá a řídí své jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

3.5 Občanské kompetence

Žák si uvědomuje svá práva i práva druhých, vnímá nespravedlivost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, chová se zodpovědně, dbá na osobní zdraví své i druhých, chová se odpovědně i s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí (přírodní a společenské). Respektuje a posiluje sociální a kulturní prostředí, které je formováno tradičními, aktuálními i očekávanými hodnotami národa, etnika a sociální či profesní skupiny. Chápe, že rozvoj a udržení těchto hodnot, jejichž význam se z pohledu jedince i generací může měnit, je podmíněn také ekonomickou situací a posilován či oslabován jedinci, kteří tyto hodnoty zpětně ovlivňují. Váží si tradice a kulturního dědictví, které chrání, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům a podílí se na rozvoji kvalitního životního prostředí.

3.6 Kompetence k trávení volného času:

Žák umí účelně trávit volný čas, orientuje se v možnostech jeho smysluplného využití, umí si vybrat zájmové činnosti podle svých dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných i individuálních činnostech, rozvíjí schopnost aktivního trávení volného času jako kompenzaci stresových situací (či jednostranné zátěže ze školního vyučování), umí odmítnout nevhodné nabídky pro trávení volného času.

4. Formy vzdělávání

Školní družina organizuje pravidelnou činnost, která je dána týdenní skladbou zaměstnání a představuje zejména sportovní aktivity, rekreační činnost, výtvarné a pracovní činnosti, dramatické a hudební činnosti, odpočinkové činnosti a přípravu na vyučování. ŠD pořádá příležitostné akce a v průběhu dne nabízí spontánní aktivity.

Základním prostředkem činnosti je hra, založena na zážitku.

Obohacuje jejich sebepoznávání, rozšiřuje vědomosti a dovednosti, navozuje kladné emoce.

5. Podmínky zájmové činnosti ve školní družině

5.1 Materiální podmínky

Školní družina využívá ke své činnosti vlastní prostory v prvním nadzemním podlaží budovy ZŠ. Je vybavena odpovídajícím nábytkem, interaktivní tabulí, knihami, výtvarnými pomůckami, stolními hrami, časopisy, hračkami a didaktickými pomůckami. ŠD má také k dispozici počítačovou učebnu a školní hřiště.

5.2 Personální podmínky

Pedagogické působení zajišťují tři vychovatelky s potřebnou kvalifikací. Své odborné zaměření si dále rozšiřují v akreditovaných seminářích i samostudiem. Vychovatelky jsou iniciátory a průvodci žáka při volnočasových činnostech, které motivují, navozují, přímo nebo nepřímo řídí a hodnotí. Probouzí v žácích aktivní zájem o okolí, sociální kontakty, komunikaci, chuť se dívat kolem sebe. Podněcují a rozvíjí přirozenou všímavost a zvědavost dítěte. Tyto žádané projevy pak přiměřeně oceňují a chválí.

5.3 Ekonomické podmínky

Zákonní zástupci žáků za jejich pobyt a činnost v ŠD platí úplatu za zájmové vzdělávání. Tato je určena na neinvestiční náklady, řídí se příslušnou vnitřní směrnicí *Úplata za zájmové vzdělávání*. Mzdy pedagogických a provozních zaměstnanců ŠD jsou hrazeny ze státního rozpočtu, neinvestiční náklady na provoz jsou hrazeny z rozpočtu obce – zřizovatele.

5.4 Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví ŠD

K zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví slouží *Vnitřní řád školní družiny*. Ten spolu se zápisovým lístkem zákonní zástupci žáků před přijetím do ŠD podepisují. Tím stvrzují souhlas s provozem ŠD a plnění povinností (ustanovení o platbách, provoz školní družiny, zajištění pitného režimu, podmínky docházení do ŠD, pravidla styku se zákonnými zástupci, postup vychovatelky při nevyzvednutí žáka do stanovené doby, atd.).

Žáci jsou s vnitřním řádem seznámeni vychovatelkou vždy při první návštěvě družiny ve školním roce.

Možná rizika, která ovlivňují výchovně vzdělávací činnost:

- více ročníků v oddělení,
- kroužky zájmové činnosti,
- odchody žáků domů a osobní předávání žáků rodičům,
- časový prostor na činnosti,
- zapomnětlivost žáků – hledání částí oděvu, pomůcek,
- zdravotní potíže žáků (alergie, bolesti, nevolnost).

5.5 Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání

Pedagogičtí pracovníci ve školní družině zajišťují, aby žáci a jejich zákonní zástupci byli průběžně a včas informováni o průběhu a výsledcích vzdělávání žáka.

Pokud žák narušuje soustavně vnitřní řád a činnost školní družiny, může být rozhodnutím ředitele z družiny vyloučen. Ředitel může rozhodnout o vyloučení žáka ze školní družiny, pokud tento žák soustavně nebo nějakým významným projevem porušil kázeň a pořádek, ohrožuje zdraví a bezpečnost ostatních, dlouhodobě svévolně nenavštěvuje školní družinu, nebo z jiných zvláště závažných důvodů.

5.6 Podmínky pro vzdělávání žáků se specifickými vzdělávacími potřebami a nadanými žáky

Respektujeme individualitu každého žáka, vytváříme přiměřené prostředí pro jeho rozvoj. Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami bude podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění při jejich začleňování do volnočasových aktivit věnována průběžná zvláštní pozornost.

Rozvíjíme žáky s mimořádným nadáním, aktivně spolupracujeme s pedagogy i rodiči. V ŠD jsou těmto žákům nabízeny aktivity v podobě logických her, problémových úkolů, výukových programů na PC, práce s encyklopediemi, k dispozici je školní knihovna.

5.7 Rozšířený zájmový program

Naše školní družina pracuje s rozšířeným zájmovým programem. V rámci pobytu ve ŠD se žáci mohou zapojit do rozšířeného programu, který vedou paní vychovatelky: Šikovné ruce, Sportovně-relaxační kroužek.

Do programu při ŠD se mohou přihlásit i žáci, které nenavštěvují školní družinu. Organizační podmínky jsou vymezeny ve *Vnitřním řádu ŠD*.

6. Podmínky přijímání žáků

V souladu s příslušnými ustanoveními školského zákona za použití vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání a s ohledem na kapacitu školní družiny, stanovuje ředitelka školy tato kritéria pro přijímání žáků do školní družiny:

1. Žáci 1. až 5. ročníku budou přijati na základě písemné přihlášky, jejíž povinnou součástí je písemné sdělení zákonných zástupců účastníka o rozsahu docházky a způsobu odchodu účastníka ze školní družiny.
2. Přednostně budou přijímáni mladší žáci před staršími žáky.
3. Školní družina poskytuje zájmové vzdělávání žákům základní školy především pro účastníky přihlášené k pravidelné denní docházce, kteří budou přijati přednostně před účastníky přihlášené k nepravidelné docházce.

O přijetí žáka do školní družiny rozhoduje ředitelka základní školy na základě vyplněných náležitostí v písemné přihlášce a kritérií pro přijetí.

7. Evaluační plán

Vnitřní evaluační procesy probíhají na úrovni:

- a) individuální – vychovatelka si průběžně hodnotí vlastní práci a snaží se o sebereflexi činnosti a evaluaci vzdělávacího procesu. Hledá nové metody, které by postupně vedly ke kvalitnějším výsledkům;
- b) vedení školy – výchovnou práci v družině hodnotí vedení školy, které zjišťuje svými vlastními prostředky (pozorování, hospitace a kontroly), jak jsou naplňovány vytčené cíle a jak družina plní své celkové poslání.

Evaluace práce ŠD a jejího ŠVP se zabývá:

- a) činností družiny jako specifického školského zařízení,
- b) působením činnosti a vychovatelky na jednotlivé žáky.

Součástí evaluačního plánu mohou být také tato hodnotící kritéria:

- a) podmínky činnosti,
- b) organizace činnosti,
- c) činnost vychovatelky,
- d) stav materiálních podmínek,
- e) zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví.

Vnějšími evaluačními procesy rozumíme zpětnou vazbu ze získaných informací od rodičů, samotných žáků, zřizovatele a České školní inspekce.